

18

שופטים (תשר"ס)

ר"ץ ח' - י"א

א. שאלות ברט"י

1. ח' ד"ה כי יפלא: כל הפלאה לטון הבדלה ופרטה, שהדבר נבדל ומכוסה מסך.

מפרט דבריו בעל באר יצחק: "ההבדלה" הוא הפך החבור, ו"הכסוי" הפך הגלוי וסנייהם מסתתפיה בהוראת רחוק הדבר האחד מן הדבר האחר, וחיותם בלתי נוגע: זה בזה בקצותם, וכמו שהדבר הנבדל בלתי נוגע בדבר הנבדל ממנו, כן הדבר המכוסה אין קו הראות נוגע בו, אלא שהדבר המכוסה הוא נבדל ע"י דבר שלישי שהוא אמצעי בין שני הנבדלים, והדבר הנבדל הוא מצד הפרט המקומי בלבד, ולזה כל "מכוסה" נבדל ואין כל "נבדל" מכוסה.

כל זה בהבנה הגשמית של השמות הללו.

אבל בהבנה הרוחניות או המוטאלות יכונה השגת הדבר המוטג ב"נגיעה", וכאלו המשיג נוגע במשיג ודבק בו; וקוצר השגת המשיג יכונה ב"הבדלה" ופרוד, שהמשיג נבדל מן המוטג ורחוק מזה; ולזה כל דבר תפוח, יאמר עליו שהוא "פלאי", לפי שקצר יד המשיג להשיג דרך התחנות הפלא הזה.

אבל לרוב ישתמש בעל הלשון להוראת קוצר ההשגה בטט "העלם" ו"כסוי", לפי שהדבר הנעלם מן ההשגה הוא לרוב אם התולדה יוצאת מהקשים רבים ומשפטים אחוזים זו בזו כחוליות הסלסלת, לפי שהמשפטים ההם הם כמו אמצעים בין ההקדמה הראשונה ובין התולדה האחרונה הנדרשה והוא הכסוי הגשמי המפסיק בין הדבר לבין ראות העין.

וישתמשו הכתובים לכנות קוצר ההשגה בכסוי והסתרה.

מה ראה רש"י להעתיק מוטג הפליאה להבדלה, הפרטה ואחר כך לכסוי?  
2. השנה את דברי רש"י אלה לדבריו

בראשית י"ח ד"ה היפלא מה דבר: כתרגומו "היתכסי". וכי שוח דבר מופלא ומופרד ומכוסה ממני מלשונות כרצוני.

הסבר מה ראה רש"י לפרט במקומו את "היפלא", אע"פ שכבר פרטו בבראשית, והלא מדרכו לפרט מוטג רק עם הופעתו הראשונה בלבד.

3. ח' ד"ה בין דין לדין: בין דין זכאי לדין חייב.

" דברי ריבות : שיחיו חכמי העיר חולקים בדבר, זה מסמא וזה מסהר, זה מחייב וזה מזכה.

ומקשים מפרשי רש"י, מה הוסיף בדבריו האחרונים על מה שכבר פירט בד"ה בין דין לדין?

ב. י"א ד"ה ימין ושמאל.

רמב"ן... אפילו תחטוב בלבך, שהם טועים והדבר פשוט בעיניך כאשר אתה יודע בין ימינך לשמאלך, תעשה כמצותם ואל תאמר: "איך אוכל החלב הגמור הזה או אחרוג האיש הנקי הזה?" אבל תאמר: כן צוה אותם האדון המצוה על המצוה, שאעשה ככל מצותיו ככל אשר יורוני העומדים לפניו במקום אשר יבחר ועל משמעות דעתו נתן לי התורה. אפילו יטעו, וזה כענין ר' יהוסף עם ר' גמליאל ביום הכפורים

## שחל להיות בחשבונות.

והצורך במצוה הזאת גדול מאד, כי התורה נתנה לנו בכתב וידוע הוא שלא ישתנו הדעות בכל הדברים הנולדים; והנה ירבו המחלוקות ותעשה התורה כמה תורות, וחתך הכתוב לנו הדיון, שנשמע לבית הדין הגדול העומד לפני השם במקום אשר יבחר ובכל מה שיאמרו לנו בפירוש התורה, בין שקבלו פירושם עד מפי עד, או שיאמרו כן לפי טעמעות המקרא או כוונתם, כי על דעת שלהם הוא נותן לנו התורה, אפילו יהיה בעיניך כמחליף הימין בשמאל, וכל שכן שיש לך לחשוב שהם אומרים על ימין שהוא ימין, כי רוח ה' על מסרתי מקדשן ולא יעזוב את חסידיהם, לעולם נשמרו מן הטעות ומן המכשול.

(ענין ר' יהושע עם ר' גמליאל המוזכר בדבריו הוא המסור ר' בראש השנה פרק ב' משנה ח' - ט')

מעשה שבאו שנים (שני עדים) ואמרו: "ראינוהו (הירח) שחרית במזרח וערבית במערב." אמר ר' יוחנן בן נורי: "עדי שקר הם." כשבאו ליבנה קבלן רבן גמליאל. ועוד באו שנים ואמרו: "ראינוהו בזמנו ובלייל עבורו לא נראה" וקבלן רבן גמליאל. אמר ר' דוסא בן הרכינס: "עדי שקר הן. היאך מעידים על האשה שילדה ולמחר כריסה בין שניה?" אמר לו ר' יהושע "רואה אני את דבריהם." "שלח לו רבן גמליאל: "גוזרני עליך, שתבוא אצלי במקלך ובמעותיך ביום הכפורים שחל להיות בחשבונך." הלך ומצאו ר' עקיבא (לר' יהושע) מיצר. (בר סבורה: שהנשיא גזר עליו לחלל את יום הכפורים). אמר לו ר' עקיבא: "יש לי ללמוד, שכל מה שעשה רבן גמליאל - עשוי. שב' (ויקרא כ"ג): "אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם" - בין בזמנם, בין שלא בזמנם - אין לי מועדות אלא אלו." בא לו (ר' יהושע) אצל ר' דוסא בן הרכינס; אמר לו (ר' דוסא) "אם באים אנו לדון אחר בית דינו של רבן גמליאל, צריכין אנו לדון אחר כל בית דין ובית דין, שעמד מימות משה עד עכשו, שב' (שמות כ"ד) "ויעל משה ואהרן נדב ואביהו וסבעים מזקני ישראל" ולמה לא נתפרסו שמותיהם של זקנים? אלא ללמד שכל שלושה ושלושה שעמדו בית דין על ישראל, הרי הוא כבית דינו של משה." במל מקלו ומעותיו בידו, הלך ליבנה אצל רבן גמליאל ביום שחל יום הכפורים להיות בחשבונך. עמד רבן גמליאל ובטקו על ראשו. אמר לו (רבן גמליאל): "בא בשלום רבי ותלמידי, רבי בחכמה ותלמידי - שקבלת דברי."

- (1) מה קשה לרמבן בפסוקנו?
- (2) הסבר את המקומות המסומנים בקו בדבריו.
- (3) מה טעם המצוה לפי דעת הרמב"ן?
- (4) התוכל לתת טעם אחר למצוה זו?
- (5) מה הם המקורות שממנו ישאב בית דין הגדול את הוראותיו, לפי דברי הרמב"ן?

השאלות המסומנות X קשות והמסומנות XX קשות ביותר, יפתור כל אחד לפי הבנתו. שאלות וגם תשובות בא לשלוח לבחמה ליבוביץ, קרית משה, ירושלים.